

Namn: _____ Klass: _____

PROV – KÄLLKRITIK

Läs alla källor noga och besvara samtliga frågor. Källorna har redigerats: tillägg eller förklaringar visas i hakparenteser []; text som tagits bort markeras med ellipser ...; mindre förändringar anges inte.

De här källorna och de följande uppgifterna relaterar till introduktionen av ett nytt vapen, atombomben, vid Potsdamkonferensen i juli/augusti 1945 och tiden strax efter denna konferens.

KÄLLA 1: Utdrag ur en lärobok i historia (ingår i serien "access to history") - "Europa och det kalla kriget 1945-91 (andra upplagan)" av David Williamson. Hodder Murray, London, 2006.

Churchill hade hoppats att de tre stormakterna skulle sammanträda så snart som möjligt efter kriget i Europa avslutats, men det var inte förrän den 16 juli som Potsdamkonferensen började. Den försenades därför att President Truman ville vänta tills atombomben hade testats i Alamogordo i New Mexico. Detta var ett mycket framgångsrikt test. Han fick också veta att bomben hade en mycket större destruktiv potential än väntat och att den skulle kunna användas omedelbart mot Japan. Nyheten ledde till några dramatiska förändringar i USA:s utrikespolitik. Amerikanerna ville inte längre att Sovjetunionen skulle delta i kriget mot Japan eftersom det nu verkade troligt att de snabbt skulle kunna besegra Japan själva. Amerikanska tjänstemän ansåg också att innehavet av bomben skulle göra det möjligt för USA att tvinga Stalin till att göra eftergifter i Östeuropa.

Det två atombomberna som släpptes över Hiroshima och Nagasaki i början av augusti var kanske främst avsedda för att imponera på Sovjetunionen. Tack vare de högutbildade analytikerna i Bletchley Park i Storbritannien och på andra håll, hade axelmakternas hemliga koder knäckts med hjälp av världens första programmerbara dator, Colossus. De allierade visste att Japan var redo att ge upp. Stalin vägrade dock att låta sig nedslås. Tvärtom, nyheten om bomben gjorde honom både mer misstänksam mot USA och fast besluten att göra Sovjetunionen till en atomvapenmakt så snart som möjligt.

KÄLLA 2: Utdrag från Winston Churchills bok "Andra världskriget - 12. Triumph and Tragedy". Andra upplagan - publicerad mars 1965. Denna bok publicerades första gången 1954. Winston Churchill var premiärminister i Storbritannien i juli 1945.

Fram till detta ögonblick hade vi utvecklat våra idéer om ett angrepp på det japanska fastlandet genom en massiv bombning från luften och en invasion med mycket stora arméer. Vi visste att vi skulle möta ett desperat japanskt motstånd där de skulle kämpa in i döden med Samurajers hängivenhet, inte bara i olika fältslag, men från varje grotta och varje hål i marken. Jag hade i mitt minne situationen från Okinawa där flera tusen japanska soldater hade vägrat kapitulera och istället systematiskt i led dödat sig själva med hjälp av handgranater efter det att deras ledare högtidligt hade utfört harakiri. För att kväsa det japanska motståndet och erövra landet så skulle vi behöva kämpa man mot man, meter efter meter, vilket skulle innebära förlusten av en miljon amerikanska liv och minst hälften så många brittiska – eller fler för vi var fast beslutade att dela denna smärta. Denna mardrömsbild hade nu försvunnit. I dess ställe var visionen – som faktiskt verkade både rättvis och ljus – att avsluta hela kriget i en eller två våldsamma stötar.

...

Dessutom behövde vi inte ryssarna. Slutet på det japanska kriget var inte längre beroende av att de slängde in sina arméer för den slutliga och kanske utdragna slakten.

Namn: _____

Klass: _____

KÄLLA 3: Den 27 oktober 1945 höll President Truman ett tal om USA:s utrikespolitik, vilket beskrevs i tolv viktiga punkter. Denna karikatyr av den brittiska tecknaren David Low publicerades i den brittiska tidningen Evening Standard den 30 oktober 1945.

Varför kan vi inte arbeta tillsammans med ömsesidig tillit och i förtroende?

UPPGIFTER

- 1a. Vilken effekt hade atombomben enligt **KÄLLA 1**? [3 poäng]
- 1b. Tolka budskapet i **KÄLLA 3**. [2 poäng]
2. Vad är ursprunget, syftet, och det källkritiska värdet av **KÄLLA 2**?
Använd de olika källkritiska kriterierna och tolka **KÄLLA 2**. [6 poäng]
3. ”Maktbalansen i världen förändrades när USA fällde atombomber över Japan”.
Ta ställning till detta påstående med hjälp av de olika källorna ovan samt din egen tillägnade kunskap. Använd dig av de källkritiska kriterierna (“nycklarna”) [9 poäng]